

LAURENT CORDONNIER
Garibanlara Merhamet Yok

LAURENT CORDONNIER Fransız iktisatçı. Lille Sosyolojik ve Ekonomik Araştırmalar ve Çalışmalar Merkezi'nde okutmanlık yapıyor. Ayrıca *Le Monde Diplomatique* gazetesinde yazıyor. Eserleri: *Coopération et réciprocité*, 1998; *La réduction du temps de travail*, 1999; *L'économie des Toambapiks*, Raison d'Agir, 2010 (*Toambapiklerde Ekonomi*, İletişim Yayınları, 2013).

Pas de pitié pour les gueux. Sur les théories économiques du chômage

© 2000 Éditions Raisons d'Agir

İletişim Yayınları 1986 • Politika Dizisi 118

ISBN-13: 978-975-05-1455-5

© 2014 İletişim Yayıncılık A. Ş.

1. BASKI 2014, İstanbul

EDITÖR Ahmet Insel

YAYINA HAZIRLAYAN Can Belge

DİZİ KAPAK TASARIMI Utku Lomlu

KAPAK Suat Aysu

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Remzi Abbas

BASKI ve CILT Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11

Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 03 21

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

LAURENT CORDONNIER

İşsizlik Üzerine İktisadi Teoriler

Garibanlara Merhamet Yok

*Pas de pitié pour les gueux
Sur les théories économiques du chômage*

ÇEVİREN Lütü Şimşek

İÇİNDEKİLER

Önsöz • ÇINLA AKDERE	7
Giriş	15
BİRİNCİ BÖLÜM	
Pazardan Bir Gün Önce: İşçi ve Patronu	21
İKİNCİ BÖLÜM	
İşgücü Piyasası	37
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
Kahrolsun Asgari Ücret	51
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	
Sosyal Yardım Alanlara Ölüm	67
BEŞİNCİ BÖLÜM	
Tembellere Ölüm	79
Sonuç	101
KAYNAKÇA	107
KAYNAKÇA ÖNERİLERİ	109

Önsöz

Almanya'nın tanınmış haftalık dergilerinden *Der Spiegel*'in 7 Şubat 2013 tarihli nüshasında bir yazı yayımlandı.¹ Yazıya göre, Augsburg şehrinde yaşayan ve iş arayan 19 yaşındaki bir kadına, Alman iş ve işçi bulma kurumu tarafından genelinde (brothel) çalışması önerildi ve işi kabul etmediği takdirde işsizlik yardımının kesileceği bildirildi. Kadının iş ve işçi bulma kurumundan aldığı bu mektupta, "Colosseum" adında bir yerde çalışmak için uygun görünüşe sahip olduğu, öncelikle geceleri ve hafta sonları olmak üzere haftada 42 saat içki servisi yapacağı yazıyordu. Kurum daha sonra genç kadından özür dileyerek bir yanlışlık olduğunu ifade etti. İş arayanlara eğlence endüstrisiyle ilgili böyle bir işte çalışmak isteyip istemediklerini sormadan bu işleri önermediklerini, fakat bu defa sormayı unuttuklarını belirtti. Ayrıca hayat kadınlığı için iş listeleri olmadığını da ekledi.

2002'de Almanya'da hayat kadınlığı yasallaşmıştı. Bundan iki yıl sonra, işsizlerin, iş ve işçi bulma kurumunun önerdi-

---

1 <http://www.spiegel.de/international/zeitgeist/outrage-after-job-center-suggests-brothel-job-for-young-woman-in-germany-a-882021.html>.

ği işleri reddederlerse işsizlik yardımlarının yavaş yavaş kesilmesini amaçlayan işsizlik yasasında reform yapıldı. Bu ceza hayat kadınlığı gibi işleri teknik olarak yasal duruma getirdi. Kadınlar bu tip işlerde çalışmak yönünde baskı altında kalmaya başladı. Yasal ya da değil, ahlâkî yönden sorgulanması gereken işlerin iş arayanlara arz edilmesine karşı protestocular seslerini yükselttiler.

Alman devleti “brohotel”leri ahlâkî açıdan bir istisna olarak kabul etmeyi düşündü fakat onları barlardan ayırmak zordu. Sonuç olarak iş bulma merkezleri hayat kadını arayan müşterileri –“brohotel”leri– hemşire arayanlar gibi kabul etmek zorundaydı. Hayat kadınlığı iki yıldır Almanya’da yasaldı. “Brohotel”ler vergi ve sağlık sigortası ödüyordu. İşçi bulma kurumunun resmî sitelerine iş ilanı koymaları teminat altındaydı. Hayat kadınlığı olmayan ama seks hizmetleriyle ilgili başka işler de öneriliyordu. 2004’te yapılan bir açıklama, bu işlerde çalışmayı reddeden kadınların işsizlik sigortasından yararlanma haklarının kaybolmayacağı şeklindeydi. Fakat 30 Ocak 2005’te İngiltere’de *The Telegraph* gazetesinde bu kez enformasyon teknolojileri konusunda iş arayan 25 yaşındaki bir kadına Berlin’de yine bir “brohotel”de “seks hizmeti” vermesinin önerildiği haberi yayımlandı.² Oysa Federal İş Bürosu, iş arayanların özellikle seks sanayiinde çalışmak istediklerini belirtmedikleri sürece böyle bir iş arzına maruz kalmayacaklarını söylemişti. Ayrıca, Almanya’nın bu konuda özel yasaları olduğunu, insanların istedikleri zaman bu tarz işleri bırakabileceklerini, bu işleri kabul etmezlerse işsizlik yardımını kaybedeceklerinin hiçbir yerde yazmadığının altını çizmişti.

“Laura’s Girls” adındaki iki genelev, Almanya ve Avrupa’nın diğer ülkelerinden 12 hayat kadını bulmaya dair iş

2 <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/germany/1482371/If-you-dont-take-a-job-as-a-prostitute-we-can-stop-your-benefits.html>.

arzlarını listelerine koymak istemeyen iş ve işçi bulma kurumuna dava açtı. 2009'da Almanya'nın sosyal güvenlik konularıyla ilgilenen mahkemesi Federal Sosyal Mahkeme hayat kadınlığının resmî merciler tarafından öne sürülen bir meslek olmasına anayasanın karşı çıktığını söyledi. Almanya, hayat kadınlığı mesleğiyle ilgili açık ve net bir duruş sergilemeden hayat kadınlığının iş bulma merkezlerine iş arzı olarak girmeyeceğini söyledi. Yine de, diye devam ettiler, eğer bu mesleğin kabul edilebilir bir meslek olduğuna ve normal bir şekilde muamele görmesine dair ortak bir karar olsaydı, önerilmeye devam edilebilirdi.

“Devletin iş bulma merkezleri kadınları hayat kadınlığı sektöründe çalışmalarını için zorlayabilir mi?” sorusu medyada bir tartışma patlaması yarattı. Ama daha da önemlisi bu gelişmeler, devletin insanları işgücüne geri döndürmek için ne kadar zorlayabileceği sorusunu gündeme getirdi. Bu zorlu ve çok katmanlı soruyu cevaplama görevi, yani bu zor ve korkutucu görev zavallı iktisatçılara düştü!

Yukarıda resmedilen tablonun bazı iktisatçılar için ne ah-lâkî, ne hukukî, ne sosyal, ne tarihî, ne felsefi, ne de feminist bir boyutu vardı. Onlar vakayı, işgücü piyasasının işleyişine dair bir aksaklıktan ibaret sayıyor, insanların yapmak istemedikleri işlerde çalışmak zorunda bırakılması gibi bir durum olarak değil, sadece teorik düzeyde çözülmesi gereken bir problem olarak görüyorlardı. Elinizde tuttuğunuz kitap bu vakaya onların gözünden baktığımızda neler görebileceğimize dair bir el kitabı niteliğindedir.

Kimdir işsizler? Acaba yoksullar mıdır ve onlara önerilen her işi kabul etmek zorunda mı olmalıdırlar? İşsizliğin yoksullukla kesiştiği noktada duran T. Atkinson, M. Glaude, L. Olier, T. Piketty'nin (2001, s. 77) iktisadi eşitsizlikler üzerine kaleme aldıkları rapor şöyle yazar: “Eğer işsizliğin yoksulluk durumlarının yarısı ile uzaktan yakından ilgisi varsa,

yoksulların büyük kısmı iş bulamadıkları için değil, çalıştıkları takdirde aldıkları ücret ailelerini geçindirmek için yaptıkları harcamalara yetmediği için yoksuldur.” Devamı da şöyledir: “Onlara ‘çalışan yoksullar’ diyoruz”.

İşsizliğin artmasıyla artan yoksulluk 70’lerin başından itibaren önemli bir konu oldu. Bu sayede işgücü piyasasının işleyişine dair birçok esrarengiz soru da gündeme geldi. Elinizde tuttuğunuz kitabın sayfalarında da rastlayacağınız bu sorulardan birkaçı sosyal yardımın tembelliğe yol açıp açmadığı; asgari geçim yardımı alanların kâr maksimizasyonu peşinde koşan kişiler olup olmadığı; bu mutlu sefilleri içinde buldukları uyuşukluktan çıkarmak için böylesine uğraşıp didinmenin gerekli olup olmadığıdır. Onlar, “aylak sınıfın sahip olduğu bütün ayrıcalıkların keyfini sürmekten mutlu görünürlerken üstelik...” diyor yazar. Peki ya onlar kim? Yoksul aslında kime denir?

B. Gazier’nin (1975) ifade ettiği gibi, yoksulluğu tarihsel süreçteki oluşum şartlarından ve mekanizmasından ayrı ele alarak, “tarihsel boyutu olmayan, kavramsal eklemlemeler yoluyla elde edilen bir yoksulluk fikrinden ve iktisadi teorilerden ibaret bir bakış açısı” *sakıncalıdır*. R. Castel (1999) yoksulluk konusunu 14. yüzyılda ortaya çıkmaya başlayan “toplumsal sorun” a (*question sociale*) kadar götürür. Yoksulluk Fransa’da 1515’den 1789’a kadar olan dönemi kapsayan ve “Eski Rejim” olarak adlandırılan dönemde, çoğunlukla dilencilere yardıma indirgenen bir konu olsa ve geleneksel yöntemlerle çözülmeye çalışılsa da, “işgücü piyasası”yla bağlantısını unutmamak gerekir (Procacci, 1993, s. 15). Fransa’da “toplumsal sorun” aslında çalışma ve emek konusu ile bağlantılı olarak ortaya çıkmıştır.

Sanayi devrimi “sosyal sorun” un yüzünü değiştirdi. Artık bu sorun ne Ortaçağ’dakine ne de Eski Rejim’dekine benziyordu. Örneğin Ortaçağ’da yoksulların dinsel bir işlevi var-

dı (Geremek, 1995, s. 9, Salama ve Lautier, 1995, s. 246-247 içinde). Fakat 16. yüzyıldan itibaren yoksulluk hem devletin problemi hem de siyasi bir konu haline geldi. Önemli olan “iyi yoksul” ile “kötü yoksul”u birbirinden ayırmaktı. Çünkü memurluklar, kamu inşaatlarında istihdam birinciler içindi. İkinciler daha çok kıtlık yüzünden kırsal kesimden gelenlerdi ve onları dışlama işi için kolluk güçleri görevlendirilmişti (Salama ve Lautier, 1995, s. 247). Bir başka deyişle, “1789’dan önce, kurtarabileceğimiz ve cezalandırabileceğimiz yoksullar vardı” (a.g.e, s. 250). Eski Rejim zamanındaki yoksulluk ve işgücü arasındaki ilişki yeni bir şekle girdi. Artık kilisenin merhametinden uzakta, modernleşmeye başlamış ve liberal bir ekonomi tarafından karakterize edilen bu toplumda, “toplumsal sorun” tüm toplumu ilgilendiriyordu: “1848 devrimi bir kez daha bütünüyle çalışmaya atfedilen bir halk sefaletini ortaya koydu (Procacci, 1993, s. 17).

Tarihsel bir perspektiften baktığımızda yoksulun yüzünün her dönemde değişmiş olduğunu görürüz. Yoksul kilisenin iyilikseverliğine mahkûm edilmiş dönemin başıboşları ve dilencileridir; sanayileşmeye başlayan bir ülkede hâlâ tarımla uğraşmaya devam eden ve halkı temsil eden kesimdir; sanayi devrimi dönemi sonrasında yoksul işçileri ve “üçüncü dünya”nın açları ve dışlanmışlarıdır. Peki bugün, iktisat teorisi için yoksul kimdir?

Her şey aslında emeğin, Karl Marx ve Karl Polanyi’nin üzerinde durduğu gibi, alınıp satılan bir metaya dönüşmesiyle başlar. Bu dönüşüm yoksulluğun tanımı için bir milat olarak kabul edilebilir. Bu durum, bu kitapta da yanıtlanmaya çalışılan birçok soruyu beraberinde getirir: Emek piyasasının yasaları emek arzı ve emek talebiyle mi belirlenmelidir? Asgari ücret marjinal üretkenliğe uygun mudur? Efektif talep yeterli midir? Emek talebini artırmak için emeğin fiya-

tını düşürmek yeterli midir? Her fiyat düzeyinde talep edilen emek miktarını artırarak, emek talebinin seviyesi değiştirilebilir mi? Asgari ücret düzeyinde bile herkesin iş bulabileceği bir ortam yaratılabilir mi?

Garibanlara Merhamet Yok, pozitif iktisadın yani bilimsel yöntemi, elde ettiği sonuçların doğruluğunun garantisini sağlayan iktisadi aklın yoksul tanımını kapsamlı bir şekilde açıklıyor: “Kendi rasyonel seçimleriyle işsizliği tercih edebilen” ve “sosyal yardım sistemine güvenen ve iş pazarına dönme kararı verme aşamasında yoksulluk eşiği çizgisinin etkilerini hesaplayan, işçi bulma kurumuna işsiz olarak kayıt yaptıran ve kayıtdışı yarı dönemli bir işte çalışmak istemeyen” kişiler. Procacci’nin (1993, s. 15) ifade ettiği gibi, konuyu “işin olmaması” değil, “yoksulluk politikası”nın nasıl yönetildiği bağlamında ele almak daha doğrudur.

Laurent Cordonnier’nin kitabının amacı, iktisadın ve çalışma ekonomisinin işsizliği nasıl ele aldığını ortaya koymaktır. Bunu yaparken emek, emek arzı ve emek talebi gibi belli başlı kavramların neoklasik iktisat teorisinin gözlüklerini taktığımızda nasıl görüldüğünü anlatır. “İşgücü piyasasının zorunlu esnekliği” konusunda uzmanların, yorumcuların ve (sıklıkla) politikacıların söylemlerini besleyen iktisat teorilerini deşifre eder. Bu teorileri, bilimselliklerinin en büyük destekçisi matematiğin dilini tercüme edip sözel anlatıma dönüştürür. Kitap, hem bir çalışma ekonomisi ders kitabı hem de iktisadın konusu olan istihdamı anlama ve anlatmak için yararlı olacak bir kitap olarak kabul edilebilir. Neoklasik teorisinin biçimsel katılığını ortaya koyarak gerçekten de yoksullar konusunda yapılabilecek en iyi şeyin “onları kendi hallerine bırakmak” olup olmadığını bize sorgular. Bu çalışma sayesinde okuyucu işsizliğin, işgücü piyasasının uyumlu işleyişinin bozulmasından başka bir sebebi olamayacağını savunan neoklasik teorisinin, gerçekte bu

soruya yanıt verip vermediği hakkında fikir sahibi olacaktır. Daha açık bir deyişle, kitapta, işsizlerin ve yoksul işsizlerin durumlarını düzeltmek için, piyasa mekanizmasına güvendiğimiz zaman başımıza nelerin gelip nelerin gelmeyeceği mizahi ve keskin bir dille anlatılır. Diğer taraftan, Avrupa Merkez Bankası'nın antiinflasyonist politikaları alttan alta tartışır, enflasyonla mücadele kisvesi altında, son senelerdeki kitlesel işsizlikten dolayı ücretler üzerinde oluşan baskının nasıl devam ettirildiğini anlatır.

ÇINLA AKDERE

Giriş

Monetarizm akımının öncüsü Milton Friedman belki de haklıdır: Yoksullar konusunda yapılabilecek en iyi şey onları kendi hallerine bırakmaktır. Onlar çalışmalarının karşılığını alıyorlar ve başka bir şey de istemiyorlar.

Aslında, büyük bir mit haline gelmiş çalışma ekonomisi mitinin saygınlık kazandırmak istediği fikir özünde budur. Bu mite göre, yoksullar ve işsizler kendi talihsizliklerinden sadece kendileri sorumludurlar. Daima mevcut koşullarının daha iyisini talep ettikleri için daha kötüsüne gerilerler. Devamlı mütevazı üretimlerinden daha fazla ürettiklerini savunarak, güvenlik, rant ve sosyal yardım peşinde koşan; doğuştan fırsatçı, sapına kadar tembel bu ücretliler kendi paylarına düşene razı olmadıkları için istihdam edilmemeye de böylece kendileri karar vermiş olurlar. Bu bakış açısına göre, nedenini çok iyi bilseler de, işsizlik, yoksulların bir gün zenginleşme hayaliyle ödemeyi kabul ettikleri bir bedeldir. Akli başında her insanın daha ilk bakışta fark edeceği bu basit terminolojik çelişki (zenginleşen fakir ifadesi) gerçeğe uymasa da, işsizlik belasını her gün yeniden yaşayan yoksul

bunu mantığa bürümekten vazgeçmez. Bunun nasıl olduğunu göreceğiz: Mitlerin her zaman kendi içlerinde tutarlı bir yapısı vardır.

Bu kitabın konusu, ekonominin, “ekonomi biliminin” ve özellikle de çalışma ekonomisinin işsizliği nasıl ele aldığını ortaya koymaktır. Yazar, entelektüellerin ücretliler ve işsizler üzerine söylemeye cüret ettikleri şeyleri göstermenin, eskiden sık kullanılan bir ifadeyle “yığınların aydınlatılmasına katkıda bulunacağını” ummaktadır.

Yapacağımız şey, bu plana bağlı kalarak “işgücü piyasasının zorunlu esnekliği” konusunda uzmanların, yorumcuların ve (sıklıkla) politikacıların söylemlerini besleyen iktisat teorilerini deşifre etmekten ibaret. Bu teorilerin bilimselliğinin en büyük destekçisi matematiğin bulanık dilidir ve elinizdeki kitap bu teorilerin bir tercümesi olduğu ölçüde, bir çalışma ekonomisi ders kitabı olarak kabul edilebilir.

Fakat aynı zamanda, tüm bu uzman, yorumcu, guru ve politikacıların beslendiği teorik kaynakları göstermekle küçük de olsa bir kuşku uyandırmak istiyoruz. Çalışma ekonomisi günümüzde iyi organize olmuş bir fabrika gibi çalışmakta, bilimsel söylem kisvesi altında dünyanın entelektüel tahakkümü ve dönüştürülmesinin akılcı ve metodolojik araçlarını yaratsa da, bu kitapta çalışma ekonomisinin kullandığı bilimsel metodun geçerliliği ve akıl yürütmelerinin kesinliği sorgulanmamaktadır. Bu kitap daha çok neoklasik teorinin formel katılığına adanmıştır. Ama gayet iyi bilinir ki “kesin” (ya da doğru ölçülmüş) olan her şey aslında “gerçek” olmayabilir. İnandırıcı görünen varsayımlardan yola çıkılsa bile aslında çoğu zaman şüpheli sonuçlara nasıl varılabileceğini göstererek yeni bir kanıt ortaya koymayı ümit ediyoruz. İktisatçının teorik eğitiminde kullanılan mantıksal akıl yürütme ve matematiksel dil, amaçlanan bu tıkanıklığın kısmi nedenidir. Sistematik olarak başvuru metafor

ve imalar (fayda, refah, optimum, rasyonalite, karar, eylem vb. terimlere başvurarak) da diğer kısmını meydana getirir.¹ Geriye kalan, daha doğrusu asıl işin özü, ispatlanmamış ama mutlak itaat gerektiren şu buyruktur: Çalışma da tıpkı diğer şeyler gibi bir maldır. Pazar da, sadece tüccar olan iki kişi arasında yapılan ticari bir sözleşmenin konusudur. Yok böyle değilse bile en azından olması gereken budur! Bu *postulat* ışığında, neoklasik teorinin etkileyici formel katılığı ve göz kamaştırıcı jargonundan yapılan alıntıların temel amacı uyuşturucu madde gibi işlev görerek, şimdi belirteceğimiz mesajın içeriğinin aktarılmasına yardımcı olmaktır: Ücretliler “gerçek” bir kurum olan işgücü piyasasının işleminin önünde engel teşkil etmekten dolayı suçludur ve bunun bedelini de işsiz kalarak öderler. İktisatçıların teorilerinin anlaşılır bir tercümesi olan bu kitapla bizim amacımız, onları sistematik olarak mantıklı görünen “garibanlara merhamet yok” sonucuna götüren argümanları ortaya koymak.

Eğer bu “pedagojik” proje başarıya ulaşırsa, akıl yürütme ve ifade özgürlüğüyle maruf bu cesur “düşünürler” ordusunun, kendilerinden hiçbir şey istememiş bir iktidarın söylemine kul köle olduklarını göreceğiz ve belki de şaşıracağız. Herhangi bir totaliter rejimde, bu aynı ince düşüncelilerden “işsizlik, işçilerin tembelliğinden kaynaklanır” demeleri istense, hiç değilse içlerinden birkaçı buna itiraz ederdi. Halbuki bu sloganlar, entelektüel ifadenin serbestçe yükselbildiği bir demokraside (bunu elbette sonuna kadar savunmak lazım) keyif ve neşe içinde haykırılıyor. Aldatıcı akademik örtüleri kaldırılıp asıl anlamlarını çözdükçe, bu teorile-

---

1 Sıradan insanla konuşurken, matematik dilinin yarattığı gizemli havanın keyfini çıkarırız. Tıpkı Moliere’in Latinceyi aşırı kullanan “doğru-yanlış” doktoru gibi. “Ossabandus, nequeys, nequer, potarium, quipsa milus. İşte kızımızı dil-siz yapan şey bu”. Sadece başlangıç aşamasında kullanılsa da Matematik, ispatın büyüklüğü, gizemli havasını güçlendirir ve gerçeklik duygusunun temel bir parçasını oluşturur.

rin zannedildiğinden daha da zararlı oldukları ortaya çıkacaktır. İşte tam da buna dair bir fikir uyandırmak maksadıyla bu kitap yazılmıştır.

Yani –iktisatçılar arasında belki pek hoş karşılanmayabilecek bir ifade olsa da– bu kitabın kendi okuru vardır. Mesela kitap bir *Le Monde* okurunun, Alain Minc’in birkaç gün önce “point de vue” (bakış açısı) köşesinde yayımlanan yazısında dile getirdiği bazı görüşlere cevap verebilir. Minc şunları yazmıştı: “Herkesin bildiği gibi kendi rasyonel seçimleriyle işsizliği tercih eden kişiler vardır. Yani, sosyal yardım sistemine güvenen ve iş pazarına dönme kararı verme aşamasında yoksulluk eşiği çizgisinin etkilerini hesaplayan, işçi bulma kurumuna işsiz olarak kayıt yaptıran ve kayıt dışı yarı dönemli bir işte çalışmak istemeyen kişiler.”² Bir okur Minc’e şöyle cevap veriyor gazetede: “Çoğunlukla umutsuzluk içinde olan ve Bay Minc’in sandığının tam aksine, bir iş bulmayı arzulayan insanlara karşı nasıl böyle kelimeler kullanılabilir?”³ Birkaç hafta sonra Fransa Cumhurbaşkanı’nın “yakın çevresi” tarafından düzenlenen bir kongreye ilişkin yazıyı gördüğünde boğulacak gibi olan diğer *Le Monde* okuru için de bir yanıtımız var. Bu kongrede, Christian Saint-Etienne’in kullandığı “Sosyal yardım tembeliğe yol açıyor. [...] asgari geçim yardımı alanlar kâr maksimizasyonu peşinde koşan kişilerdir”.⁴ “Eline ayda sadece 2.500 frank geçen birini nasıl böyle tanımlayabiliriz?”⁵ diyerek hiddetleniyor *Le Monde* okuru. Nasıl? Çalışma ekonomisini bilen biri için bunlar kolayca yanıtlanabilecek sorular.

Bu soruların nasıl da kolayca yanıtlanacağını göstermek için, en önce ücretliyi emek arz eden ve kapitalisti de emek

---

2 *Le Monde*, 28 Aralık 1999.

3 *Le Monde*, 13 Ocak 2000.

4 *Le Monde*, 12 Şubat 2000.

5 *Le Monde*, 22 Şubat 2000.

talep eden kişiler olarak tanıtan seçim teorisini anlatarak başlayacağız (Birinci Bölüm). Ardından, emek arzı ve talebinin karşılaştığı ve istihdam ve ücret seviyesinin belirlendiği bu piyasanın “işleyişini” inceleyeceğiz (İkinci Bölüm). Böylece işsizliğin, işgücü piyasasının uyumlu işleyişindeki bozulmasından başka bir sebebi olamayacağı “kuşkuya mahal bırakmaksızın” ortaya çıkacak; kusursuz bir iktisadi akılla donanmış ücretliler, çıkarları gerektirdiğinde hiç tereddüt etmeden bu bozulmayı kışkırtırlar zaten... Asgari ücret ve sendikalar, ücretliler tarafından refahlarını maksimize etmek için kullanılan rasyonel araçlar oldukları halde, gönüllü işsizliklerinin sebebi de yine bunlardır (Üçüncü Bölüm). Sosyal yardım ve sosyal güvenlik sistemleri için de aynı şeyi söyleyebiliriz. Bizim işsizliğe ve sonuçlarına karşı koruma tedbirleri olduğu yanılgısına düştüğümüz bu sistemlerle işsizler türlü kaynaklara erişebilmektedirler. Gerçek odur ki rahatlık ve aylaklığı teşvik eden bu sistemler aslında işsizliğe sebep olmaktadır (Dördüncü Bölüm). İşsizliğin nedeni bizzat işçi sınıfının karakterindeki kötülüklerden de geliyorsa tabii. Korkak, hilekâr, düşüncesiz, tembel ve kötü niyetli ücretliler aslında sadece layık olduklarını alıyorlar (Beşinci Bölüm).

Son bölümde, birbirlerinden çok da farklı olmayan bu teorilerin nihayetinde nasıl bütünlüklü bir makroekonomik çerçeve oluşturarak işsizliği işgücü piyasasının “doğal” bir niteliğiymiş gibi gösterdiklerini; ama aslında bunun o kadar da “doğal” olmadığını göreceğiz. Çünkü, merkez bankalarının işsiz stokunu tam da kapitalistlerin çıkarlarını korumak için gerekli seviyede tuttuklarını göreceğiz. Sınıf mücadelesi değişik biçimler altında hâlâ devam ederken nihayetinde gelip para baronlarının himayesi altına sığımyor.